

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istovrstno vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo trislojna peti-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: K propadu liberalne stranke. — Iz učiteljskih krogov. — Ruski kmet v boju za svoje pravice. — Politični pregled. — Štajersko: Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Razno. — Raznoterosti. — Socialno gibanje. — Ženski vestnik. — Gospodarstvo. — Prosveta. — Podlistek: Beguni z otoka Sahalina.

K propadu liberalne stranke.

(Iz krogov naših somišljenikov na kmetih.)

Slovenska liberalna stranka je privozila do konca in morda ni več daleč, ko ji zapoje mrtvaški zvon še poslednjo nagrobnico. Krivi so temu edino njeni nesposobni voditelji, ki si niso znali pridobiti zaupanja v širši masi ljudstva. In klerikalizem je sedaj gospod po Sloveniji.

Moralo je priti do tega. Leto za letom se je manjšalo število njenih pristašev. Med priprostejšim ljudstvom, in to je odločilno, itak ni imela nikoli pravega zaupanja, glavni stebri so bili: inteligenca; uradništvo in posebno učiteljstvo je šlo za njo v boj, to v svojo škodo. Slednjič so se zmajali tudi ti stebri in še celo med voditelji ni več medsebojnega zaupanja. Taka stranka mora poginiti, posebno pa še taka, kakor je slovenska liberalna: brez vsake organizacije.

Ako hoče uspevati v sedanjem času kaka politična stranka, uživati zaupanje pri ljudstvu, je treba, da je organizirana na krepki podlagi. Ta princip se da posebno dobro zaslediti pri naših klerikalcih.

Da se je sedanja slov. ljudska stranka povzpela do take moči in da je porazila liberalizem, se je v prvi vrsti zahvaliti njeni izborni agitaciji, ali nakratko rečeno duhovščini. Ta je šla pri volitvah v boj in kdor pozna slovenskega kmeta, ve tudi, kako velik vpliv ima

duhovnik pri njem. In ta vpliv so poviševali slovenski liberalci še sami. Ko so videli voditelji liberalne stranke, da propade na kmetih vsak njihov, bodisi še tako dober kandidat, so spoznali, da se imajo zahvaliti za poraze največ duhovščini. Liberalno časopisje je pričelo torej neizprosni boj proti duhovščini. Dan za dnem so blatili in obrekovali Slov. Narod et Komp. duhovščino, včasih je bilo tudi kaj resnice, da bi ji izpodkopali ugled med ljudstvom, a ta smoter ni bil pravi, rešilen za liberalce. Treba bi bilo krepkega dela in ne samo zmerjanja.

Drugače so znali delati naši klerikalci. Spoznali so, da je njih edina krepka opora kmetstvo ljudstvo, a da se to maso pridrži zase, je treba organizacije, ki širi veljavo stranke. In klerikalci so šli na delo. Začeli so v prvi vrsti ustanavljati denarne zavode. Mnogo kmetov je našlo zavetje pred oderuhi v teh klerikalnih podjetjih, zato so pa tudi trgovci in drugi denarnejši možje z jezo gledali prodiranje posojilnic po deželi. Ti možje so bili večinoma edina trdnjava liberalcev. A s tem nasprotstvom so nagnili duhovščino v še drug korak. Začeli so ustanavljati kmetstva, konzumna društva. Ko bi bila ta društva v strokovno izobraženih rokah, bi bila seveda tudi v veliko povzdigo ljudstva, a le malo jih je, ki v resnici dobro vspevajo. Največkrat jih vodijo nevešči možje, glavna stvar, da so strastni klerikalci in dosti je, sicer pa imajo duhovniki prvo besedo. Gotovo pa je, da jih je ustanavljala duhovščina le v svoje politične namene. Zadel je z enim udarcem dve muhi. Prvič je namen društva, dasi duhovščina ne pove, škodovati njihovim največjim političnim nasprotnikom trgovcem in krčmarjem, drugič pa so člani, kmeta, tesneje pritegnili svojemu vplivu in jih odtegnili vplivu trgovcev, njihovih političnih nasprotnikov. Sicer se pa sedaj tudi trgovstvo po deželi ne postavlja na liberalno

listo, vsaj odkrito ne. Videlo se je to tudi pri zadnjih volitvah v trgovsko in obrtno zbornico, ko so v nižjih razredih zmagali klerikalci. V sedanjih časih se, bodisi trgovec ali obrtnik, težko postavi proti klerikalizmu. Neizprosni bojkot bi sledil temu koraku. Le tisti možje, ki jim ta strah ne more škodovati, ne trobijo v klerikalni rog.

Pa duhovščina je iskala še novo oporo. Duh časa, ki zahteva povsod enakopravnost vseh slojev, je dal spoznati tudi našim klerikalnim velmožem, da si bo treba napraviti pot tudi med maso delavstva, ki je sicer danes še brez velike veljave. Ustanovili so krščansko socialno organizacijo, ki je sedaj najštevilnejše društvo na Slovenskem. Gotovo je, da bi se duhovščina malo brigala za organizacijo in izboljšanje delavstva, ko bi ne imela uprt pogled v bodočnost. Čas se je približal, ko je začel izrabljati klerikalizem že skoro povsod svoj vpliv in ljudstvo se združuje v svojih strokovnih društvih. To je nagnilo klerikalce, da so si začeli pridobivati srca delavstva, ki bo enkrat odločilno. Slov. krščanski socialisti niso torej nič družega, kakor klerikalci pod krinko, samo ime je prikladnejše sedanjemu času.

In ne samo po industrijskih krajih, ampak tudi po deželi, po kmetih ima Slov. kršč. soc. zveza svoje podružnice. Duhovščina je izprevidela, da je najbolje, če se že mlade, še otroke, pridobi pod svoj vpliv.

Ustanavljati so začeli izobraževalna društva. Sicer so taka društva koristna in jako potrebna, a klerikalna imajo vse drug namen. V teh društvih se sicer mladina precej olika, a s to izobrazbo je pridobljena klerikalnemu duhu nova strankarska korenika. Slednjič napravijo duhovniki, ki so navadno tajniki, pravzaprav imajo oni vse v rokah, da pristopi društvo k socialni zvezi. Tako vdobijo obenem krščanske socialiste,

Beguni z otoka Sahalina.

Sibirska povest. Spisal Vladimir Karalenko. (Dalje.)

8.

Jedva smo dobro stopili na sibirsko tla, že zvemo, da se je vest o Saltanovi smrti razširila povsodi, celo pri domačinih. Kakor da jo je raznesel veter. Zadeli smo na nekaj domačinov, ki so baš ribarili. Zmajevali so z glavo in se zadovoljno smejali. „Vi se lahko smejete“, smo si mislili, „ali kaj bo z nami? Njegovo smrt moramo poplačati morda s svojo!“ — Dali so nam rib, kolikor smo potrebovali in nam priporočali, katero pot naj uberemo. Res smo šli v nakazano smer, ali kakor da je pot trnjeva. Vsak šum nas je zbežal, hiš smo se povsodi ogibali in če smo videli kje kakega Rusa od daleč, smo se mu umaknili s pota. Bilo je v resnici grozno!

Po dnevu smo navadno počivali v grmovju, hodili smo le po noči. Pri Tarhanovem poslopju smo bili ravno ko se je jutro danilo. Sredi gozda je stala obširna posest, novo poslopje, obdano od vseh strani z močno ograjo. Vrata so bila zatvorjena. Vsi znaki, ki nam jih je sporočil Buran,

so se ujemali. Zato smo stopili bliže in potrkali. Nekdo je prižgal v hiši luč in kmalu začujemo glasno vprašanje: „Kdo tu?“

„Popotniki, ki prinašajo pozdrave Buranove Stahaju Mitriču, upravniku trgovca Tarhanova.“ Ali tedaj se je Stahaj ravno odpeljal od doma. Naročil pa je svojemu namestniku, če se oglasi kdo izmed sahalinskih begunov, naj jim da vsakemu po pet rubljev denarja, par škornjev, kožuh, obleko in hrane, kolikor je potrebujejo za pot. „Naj jih pride kolikor hoče, vsakemu daj svoj delež; pokliči delavce in vpričo njih razdeli naročeno, da imaš potem priče, da si res dal“, je naročil Mitrič odhajajoč.

Vest o Saltanovem umoru je prodrla tudi do sem. Zato se nas je Mitričev namestnik ne navadno ustrašil.

„O bratje, tovariši, ali ste vi tisti, ki ste ubili Saltanova — slabo se vam zna še goditi.“

„Ali smo mi tisti ali nismo, vseeno je to. Kako pa je drugače, nam ponudi Vaše blagorodje kako pomoč? Buran nas je poslal, naj izročimo Stahaju Mitriču pozdrave.“

„Kje je ostal Buran? Zopet na Sahalinu?“

„Res, na Sahalinu. Tam leži pokopan.“

„Bog z njim! Dober človek je bil, pošten... Stahaj Mitrič se ga še zdaj marsikdaj spominja. Marsikatero mašo plača zanj. Kako pa je bilo njegovo pravo ime, vam je znano?“

„Ne, ničesar ne vemo. Mi smo ga imenovali samo Buran. Morda je pozabil že sam, kako mu je bilo ime; klatežu ni treba nobenega imena.“

„Ravno to je, bratje — hudo je z vami. Niti pop ne more za vas moliti, ker ne ve, kako vam je ime. Stari Buran je gotovo nekje doma, morda ima sorodnike, brate, sestre, morda celo otroke!“

„Že lahko. Tudi že vrže klatež svoje ime, ki so mu ga dali pri krstu, vendar je rodila ženska tudi njega, kakor vse druge.“

„Žalostno je življenje z vami, bratje!“

„Ali je še kaj žalostnejšega? Kar jemo, priberačimo, kar nosimo na sebi, sprosimo, in če umremo, ne dobimo niti svojega groba. Če nam odbije zadnja ura slučajno v gozdu, nas raztrgajo celo divje zveri in na solcu prepereva naše okostje. Žalostna je naša usoda!“

Usmiljenje in sočutje so vzbudile naše besede pri pomočniku Mitriča — čim več sočutja ima s teboj Sibirec, tem radodarnější je — ali

dasi večina društvenikov sploh ne ve, da so potem člani, kršč. socialisti. Sploh še vedo ne, kaj je to krščanski socialist. No, pa našim klerikalcem pride vse prav.

Na vsezadnje se mora šteti kot del klerikalne politične organizacije „Marijine družbe“, posebno pa „tretji red“, kamor pridejo naposled nekdanji Marijini otroci, poleg tega veterani, posebno pa še ženske. Že otrokom se veepljuje strast proti neklerikalnemu časopisju in drugemu berilu. A tretjerednice so potem najboljše pomočnice duhovščini pri volilni agitaciji. Ženska bodisi gospodska ali kmetška, vsaka si prisvaja komando nad možem, in s smelostjo se lahko trdi, da je dosti občinskih zastopov s pomočjo te „pravice“ v klerikalnih rokah, pa tudi pri deželno- ali državnozborskih volitvah igrajo tretjerednice važno ulogo.

Tudi liberalci so naposled spoznali, kako pomaga klerikalcem njihova dobro premišljena organizacija, a mesto, da bi bili odgovorili z enakim orožjem, so pričeli samo divjo gonjo po časopisju, proti vsakemu klerikalnemu podjetju, a to je bilo samo na papirju, samo lajanje privezane živali. Tudi marsikaj pametnega so skovali dopisniki v liberalnem časopisju, pa kaj, ko so kmetje malokdaj kaj takega izvedeli, ker liberalno časopisje v priprostejših masah ni razširjeno. Če je pač tuptam kak pristaš liberalnih prigovarjal kmetom, so že duhovniki poskrbeli, da je tudi kmalu izgubil zaupanje: liberalci je, brezverec, lažnik, tisto trobi, kar mu piše lažjivi framazonski Slov. Narod, ali pa kak drug podobnih listov. To je bila parola duhovščine proti takim možem. (Konec prih.)

Iz učiteljskih krogov.

Naše uredništvo prejema iz vrst slovenskih učiteljev mnogo izrazov odkritega priznanja. Te dni smo prejeli zopet daljše pismo enega najuglednejših učiteljev na Kranjskem, ki ga prištevajo naši liberalci morda še danes svojim največjim zaupnikom, a kakor je razvidno iz sledečih vrst, po krivici. Kakor na stotine drugih, tako se je poslovil i ta od naše oficijelne napredne stranke. Ker je s pisateljem tega pisma, kakor zatrjuje sam, i ostalo slovensko učiteljstvo istega mnjenja; ker bi ga prištevati lahko spričo njegovega mnogoletnega javnega delovanja prvim bojevnikom iz učiteljskih vrst, zato naj navedemo tiste odstavke njegovega pisma, ki morejo zanimati slovensko javnost v obče, posebej pa še novonastopajoče mlade, ki potrebujejo baš ob tej uri tako nujno takih razmotrivanj iz vrst svojih bodočih sobojevnikov.

Slavno uredništvo!

Dobil sem na ogled dve številki Vašega c. lista. Politiška smer lista mi ugaja. Odkrito pa moram priznati, da mi Vaš politični program

tudi nam je segla resničnost teh besed do srca. Kaj on! Ne bo dolgo in zopet se pogreje v topli postelji, sit in zadovoljen; mi pa moramo naprej begati po temnih šumah, skrivati se pred ljudmi, kakor okužena pošast, kot strah pred dnevom.

„Toda bratje,“ je dejal, „moram nazaj v posteljo. Iz svojega dam še vsakemu izmed vas po dvajsetico, in sprejmite še to, kar vam pripada po naročilu mojega gospodarja, in potem hodite z Bogom. Vseh delavcev ne budim, zadostuje če jih pokličem troje, da mi potrdijo pred gospodom izdatke. Drugače znam imeti še sitnosti zaradi vas. Svetujem vam samo, ogibajte se Nikolajevskega, tam je nastavljen zdaj strog mož okrožnim sodnikom. Ukazal je prijeti vsakega popotnika, ki se pokaže. „Nobena sraka ne zleti na ono stran, noben zajec ne preskoči mojih mej, kaj šele Sahalinci“, tako je dejal. „Srečni torej, če pridete mimo brez nezgod. V mesto pa ne smete pod nobenim pogcem.“

Dal je vsakemu, kakor mu je bilo ukazano, poleg tega še rib in vsakemu po dvajsetico iz svojega. Nato se je prekrižal, šel v svojo sobo in zaklenil duri za seboj. Pihnil je luč in

še ni docela jasen. Kot agrarna stranka nastopate pot med pogubonosnim klerikalizmom in brezplodno, nedelavno in strastno trmoglavo liberalno stranko. Kolikor mi pripušča prost čas, bi sodeloval prav rad pri Vašem listu. Da razvidite natančneje moje politično prepričanje, Vam je hočem razjasniti s kratkimi potezami.

Ker je naš narod skoraj brez narodne zavednosti in ponosa, ga je treba prebuditi z radikalnim nastopom... ker se naša država na mehko in hlapčevsko udanost ne ozira, marveč take prezira, tlači in jim jemlje narodne pravice. Za dokaz temu imamo nebroj neovrgljivih dejstev.

Voditelji naše klerikalne struje so vladni hlapci, brez srca za narodni blagor, ki zlorabljajo vero za dosego svojih sebičnih namenov, za nadvlado in svoj žep. Da se pride tem skrajnim zvijačnejšem... in političnim sleparjem pride do živega, se je treba držati zgolj stvarne, zelo prevdarne, na podlagi naše vere opirajoče se polemike, česar se oni boje kot hudič križa.

V političnem boju je treba strogo respektirati verski čut. Ogibati se je treba vsake najmanjše polemike proti veri, a brezobzirno in radikalno je pa treba pobijati vsako najmanjšo zlorabo vere in sicer vselej z dokazili. Naš narod naj bo veren, a nikakor ne sme biti pri tem neumen. Med priprostim narodom in srednje izobraženim svetom — govorim le o teh dveh slojih — je jako veliko ljudi, ki so verski napredni, a strogo obsojajo vsako zlorabo vere kakor tudi brezversko mazaštvo.

Osebnosti, osebne napade na vsej črti je iztrebiti; če pa že morajo biti, naj so vedno stvarni, odgojevalni, brez strasti in žaljenja, kratki in jedrnat.

Voditelji sedanjega liberalizma so do skrajnosti dognali lepo, napredno narodno idejo s tem, da so videli v vsakem „farju“ svojega najhujšega sovražnika, ravnali so se po zloglasnem židovskem brezverskem liberalizmu, trosili s tem nevero in prepir največkrat na strasten, surov in netakten način. Vso moč so zaupali samo svojemu papirju, prezirali so vsak opomin, svet in delavne moči za blagor naroda; pri tem so pasli lenobo ter pobijali sovražnika samo z žasmehom, pomilovanjem in nedelavnostjo, ko je bil ta do skrajnosti agilen. S takim početjem pa so obsodili samega sebe na političsko smrt, zlasti še s tem, da niso poznali hujšega sovražnika kakor je klerikalizem — vladnega ponemževalnega centralizma, s katero stranko so se bratili celo v zvezo, česar bi nikdar ne smela storiti kot narodna stranka. Tem ljudem se mora vodstvo iztrgati popolnoma iz rok, ker nimajo med narodom prav nobenega zaupanja več in zaslonbe, pa tudi ne bodočnosti.

Časnikarska dolžnost je silno težka in polna odgovornosti. Pomisliti je treba, da presoja tiskane misli na tisoče ljudi. Ako so te

kmalu je vse spalo. Ker je bilo še dolgo do jutra, smo šli naprej. Naša srca pa je težila velika žalost.

Resnično, tudi dušo klateža napolnuje včasih globoka žalost. Črna noč ga obdaja, temni gozdovi, dež ga premoči, veter in solnce ga zopet posušita — in nikjer na vsem tem velikem svetu ne najde miru in pokoja, nikjer ni varen. Nazaj v domači kraj si želi in če pride naposled po dolgih mukah in težavah res tja, spozna vsak pes v njem klateža. In kako stroge so oblasti... Komaj v domačem kraju, že ga čaka zopet ječa!

In vendar se mu zdi včasih tudi ta ječa pravi raj — tako v oni noči. Nemo smo šli drug za drugim, kar se Volodja nenadoma obrne: „Bratje, kaj delajo zdaj naši?“

„O kom govoriš?“

„O naših na Sahalinu v sedmi vojašnici. Brez skrbi spe zdaj! Mi pa — mi begamo okrog... o da se nismo rajši nikdar namenili na pot!“

Nevoljen ga oštevam. „Ali te ni sram, kesaš se kakor stara baba! Pa bi ostal tam, ako imaš tako malo srčnosti in jemlješ pogum še drugim.“

prave, pisane z vnemo in prepričanjem, za ljudski blagor, dobijo zanesljivo privržencev. Zdrave misli brez koristolovstva in sebičnosti, temveč zgolj za občni blagor naroda, zmagajo prej ali slej. Pri nas je treba nujno zbuditi med narodom tako strujo pravega rodoljubja, naj se zove potem ta narodna, agrarna, socialna ali kakor že, samo da bi bila delavna, podvzetna, žilava, vztrajna, goreča za povzdigo zanemarjenega šolstva in socialnih narodnih zadev.

Nobeden narod nima obstanka brez dobre omike. Zato je potrebno, da bi se poprijela nova politična struja z veliko vnemo šolskega vprašanja. Naše šolstvo se vedno bolj zanemarja. Velika hiba je zlasti, da je vedno manj moških učiteljev vsled prenizkih plač. Narod je sicer vnet za šole, a ovira je klerikalizem, liberalizem je pa kompromituje s svojimi neslanostmi. Vse ljudske šole morajo biti zasnovane na strogo narodni podlagi — nemščina naj se izključi povsodi. Boriti se je treba za slovenske srednje šole in vseučilišče. Uradni jezik pri vladi, pri vseh uradih in kupčiji mora biti edino le slovenski. Za dosego tega je treba najradikalnejšega postopanja.

V vsakem sodnijskem okraju naj se ustanovi odbor z načelnikom, ki bi imel nalogo širiti narodno zavednost ter pisati v političke listi novosti, nedostatke, želje itd., braz strasti, žalitve in osebnosti.

Načelništvo stranke bi moralo gledati, ako izpolnjujejo odbori širom slovenske domovine svoje dolžnosti ali ne. Te bi bilo treba vzpodbujati k vztrajnosti ter jim določati smer. Za pokritje stroškov naj bi prispevali udje male doneske za lokalni in glavni odbor.

Posebne ozire se mora imeti na obmejne Slovence, zato mora biti ta stranka splošna in ne samo za Kranjsko.

Ker je naša dežela v pretežni večini agrarna, je treba vpoštovati v prvi vrsti socialno vprašanje agrarcev. Za te naj pišejo v liste samo strokovnjaki in v tej stroki izurjeni možje, ravno tako za obrtnike, kupčijo, šolstvo itd. —

To je v kratkem moje političsko prepričanje... Mnogo jih je, ki že obupujejo nad usodo našega naroda, trdeč „prej ko ga vzame vrag, bolje je, ker je tako nazadnjaški in neumen.“ Jaz pa sem trdnega prepričanja, da ni še vse zgubljeno. Ko ni poginil v času indiferentizma do danes, tem manj pogine v sedanjih dobi prebujenja. Ali treba nam je pametnih, vnetih, gorečih in dobrih voditeljev; mlačnih, lenih in jezičnih kritikastrov imamo dosti, a teh ne potrebujemo... Odkritosrčno sem Vam pisal vse, kar mislim, ker svoj rod iskreno ljubim. Vse upanje imam v mladem narodu našega. Jaz sem že star in ves siv, a duh moj je še vedno mlad; ne strašim se dela.

Z odličnim itd.

In vendar sem bil zamišljen i jaz. Utrujen smo hodili in vmes dremali, kakor so navajeni vsi klateži. Kakor hitro pa mi je prišel zaspanec, sem sanjal o prizorih v sahalinski vojašnici. Mesec je sijal in razsvetlil motno zidovje, zadaj za omreženimi okni pa so ležali jetniki na svojih posteljah. Potem se mi je zdelo, da sem tudi jaz med njimi.

Ali nobene sanje niso hujše kakor tiste, ko se nam prikažeta oče in mati. Sanjal sem, da se ni nič zgodilo z menoj: ne ječa, ne Sahalin, ne spopad z vojaki na otoku. Ležal sem v domači sobi in mati moja mi je gladila lase in me božala po licu. Na mizi je brlela luč in oče je sedel tam z velikimi očali na nosu in nam čital na glas iz stare častitljive knjige... Potem je mati nekaj zapela.

Ko sem se prebudil iz sanj, se mi je zdelo, kakor da tiči bodalo v mojem srcu. Mesto domače izbe — pusta šuma. Spredaj koraka Markarov in mi v dolgi vrsti drug za drugim: kakor gosi. Vmes je zapihal včasih lahen veter, zazibal drevje in zopet potihnil. In tam od daleč je videti skozi drevje morje in nad njim se spenja nebo, na obzorju se lahno rdeči — znamenje, da vzhaja kmalu solnce. Morda pa nikdar ne

Ruski kmet v boju za svoje pravice.

Ni še dolgo od tega, ko je poročal nekdo v Našem Listu o sodobnem gibanju ruskih kmetov. Moj namen pa je, napisati nekoliko besed o njih prvih bojih.

*

Na stoletja je moral tlačaniti kmet po celi Evropi graščaku in opravljati desetino in tlako. A ni zadostovalo samo, da je bila vsa zemlja graščakova last, ampak tudi življenje kmeta je je bilo odvisno od njegovega gospoda. Več sto let je imel graščak pravico do prve noči kmet-
skih deklet.

Najprej je pripoznala kmetu osebno svobodo Francija. Pričelo se je na Francoskem to gibanje že v štirinajstem stoletju, ali šele velika francoska revolucija leta 1789 mu je dala popolno osebno svobodo in potrebno zemljišče, za katero pa so mu bili odmerjeni visoki davki kot odkupnina. Teh davkov ga je oprostil štiri leta kasneje konvent revolucionarjev. Angleška je izjavila svoje kmete kot osebno proste v sedemnajstem stoletju, ali šele dve sto let kasneje jim je dala potrebno zemljo. Na Nemškem se je postavil kmet v mnogih uporih na noge, bile so cele kmetske vojske, mnogo hujše nego je bila slovenska vojska, ali šele v letu 1811 so pričeli na Pruskem z oproščanjem kmetov. V Avstriji so pričeli s tem pod Marijo Terezijo in Jožefom II., ali končno je osvobodila kmeta tako Nemčija kakor Avstrija v marčni revoluciji leta 1848. To pa ne moti, da je ubogi kmet po nekaterih delih Prusije, Hrvatske in Ogrske še danes prav tak tlačan kakor pred sto leti.

Ako je tlačanal kmet na našem takozvanem civiliziranem, prosvetljenem zapadu tako dolgo, kaj porečemo šele o Rusiji, tej neizmerni, osemnajstkrat večji državi od Avstrije (z vračunjeno Sibirijo celo 55 krat večji!)?!

Priznati pa moramo, da tlaka ruskih kmetov ni bila vedno tako grozna in neprenosljiva, kakor pri zapadnih kmetih, bodisi na Nemškem ali pri nas v Avstriji in posebno na Slovenskem, kjer je ločila kmeta od graščaka tudi narodnost. Razmerje med kmeti in graščaki je odgovarjalo povsodi političnemu položaju. Zapadni graščaki so imeli neprestane vojske, stali so na kulturno višji stopnji, in zato so bile tudi njih potrebe večje. Ruski graščak pa sam naprav isti kulturni stopnji kakor njegov kmet, ni torej potreboval svojih podložnih tako krvavo izsesavati kakor recimo nemški njegov tovariš. Samo da so bile žitnice polne in sodi naliti vina! Zapadni graščak je vse kmetske izdelke lahko drago prodajal, ker so bile vendar že nekatere ceste bodisi na suhem ali na morju, česar seve na Ruskem ni bilo.

molči, vedno se zdi, da poje tuje popevke ali pa ječi. Zato sem vedno mislil na tisto pljuskanje. Ker nismo navajeni morja, nam vzbuja vedno nova hrepenenja v sreih.

Nikolajevsku smo prihajali vedno bliže; vasi in naselbin je bilo vedno več, pot za nas torej nevarnejša. Tiho in oprezno smo se plazili proti mestu. Po noči smo hiteli naprej, po dnevu pa smo se zarili v grmovje sredi gozda, kamor ne stopi živ človek, niti žival ne.

Trebalo bi, da bi obšli mesto še v večjem loku, ali bili smo preveč utrujeni in poleg tega nam je pohajal živč.

Zvečer pridemo k neki reki, kjer zapazimo celo gručo ljudi. Pogledali smo natančneje: bilo je „prosto moštvo“ (*), ki je lovilo ribe. Brez strahu torej pristopimo.

„Bog z vami!“ jim zakličemo.

„In z vami!“ nam odvrnejo. „Odkod?“

Beseda je dala besedo. Najstarejši med njimi mi je namignil v stran in me vprašal po tihem: „Niste vi s Sahalina? Niste tisti, ki so ubili Saltanova?“

*) „Prosto moštvo“ tvorijo oni kaznjenci, ki so že prebili svojo kazen, pa so sklenili, ostati v Sibiriji. Osebnost so sicer svobodni, vendar veljajo tudi za nje nekaka pravila.

Ali kmalu se je pokazal poleg kmetskega, meščanskega in plemenitaškega stanu še nov stan: delavec po tovarnah, proletarec.

Na celem Ruskem je bilo do leta 1765 samo 262 tovarn, v katerih je imelo opravila 38.000 delavcev, leta 1826 je bilo 5261 tovarn z 200.000 delavci, leta 1854 že 10.000 tovarn s pol milijona delavci. Vsporedno z novimi tovarnami so rastle vozne ceste. Ruski graščak je potreboval robo, da jo tujcem drago proda, in zato je pričel odirati svojega podložnika, da mu več dela, odda njemu kolikor mogoče veliko in kar najboljše, za se pa vzame najslabše in tako malo, kakor sploh gre in ne — gre!

V tridesetih in štiridesetih letih je pričela Rusija izpodrivati Nemčijo na angleškem žitnem trgu in je postala glavni tekmeec Ogrske. In prav dobro je umel, kakšen preobrat se napravlja s tem v Rusiji, v isti dobi živeči Karl Marks, ko je napisal v svoji „Kritiki političnega gospodarstva“, da je pomnoženi izvoz ruskega žita na Angleško najizvrstnejše sredstvo, ki nauči ruskega graščaka šele prav spoznati, kakšno vrednost ima in kaj pravzaprav da je denar!

Rusija je izvažala od leta do leta več žita, polnila je z njim svetovni trg: odkod to žito? Vzeto je bilo ruskemu kmetu. Zlato, ki je prihajalo za rumeno zrno nazaj v deželo, ni bilo nič drugega kakor kri s telesa ruskega kmeta. Pričelo se mu je goditi tako slabo, da se ni čuditi, če je ušel kdor je mogel v velika mesta, kjer so rastle iz tal tovarne, in podobna kapitalistična podjetja. Razvil se je proletarijat in industrialno delavstvo iz kmetskega stanu, ko je iskal ta kruha v mestnih tovarnah, ker mu ga je vzel doma graščak! (Dalje prih.)

Politični pregled.

Mladočeski klub.

Ni bilo zadnjič težko, prorokovati, da prodre pri volitvah predsednika mladočeskega kluba skoro brezdvomno dr. Kramar. Izid volitev je potrdil to slutnjo. Izmed 31 oddanih glasov se je glasilo 26 na Kramara, 5 listkov je bilo praznih. Za Kramara je glasovala tudi opozicija v klubu.

Volilna reforma.

V konferenci predsednikov vseh klubov se je izjavil ministerski predsednik, da je danes najnujnejša zadeva, ki jo imajo rešiti poslanci, volilna reforma. Zlasti je želeli, da konča svoje posvetovanje volilni odsek čim prej, da pride lahko v zbornici z volilno reformo do drugega branja. Vsled nujnosti volilne reforme tudi ne bo zbornica letos odgodena, ampak bo imela samo kratke počitnice v največji vročini. Preden se razidejo poslanci, nimajo rešiti samo volilne reforme, ampak tudi še druga jako važna vprašanja.

Da govorim resnico: dvomil sem nekaj hipov, naj povem resnico ali se zlažem. Sicer so bili tudi oni jetniki in povedali bi jim lahko vse. Ali naposled je vendarle „prosto moštvo“ nekaj drugega, kakor „aristanti“. Če se hoče kdo izmed njih prikupiti oblastem, treba se mu je samo prigrasiti in nas izdati. Lahko stori to na skrivnem. V ječi je drugače, tam poznamo vse denunciantne; komaj se nekaj zgodi, že vemo, kdo nas je očrnil. Ali kako naj vemo tu?

Njemu se je kmalu zdelo, kaj mi gre po glavi, zato mi pravi: „Mene se ne boj; nikdar ne izdam enega svojih, sicer pa mi ni stvar tudi nič mar. Ker že govore po celem mestu o tem in je vas ravno enajst, mi ni bilo težko uganiti. Ali zadeva je samoobsebi zelo težka in naš okrožni sodnik je strog nad vso mero — toda, to je vaša stvar. Če se vam posreči, priti odtod, ste lahko zadovoljni. Ker imamo doma še nekaj hrane, vam dam takoj ko pridem zopet iz mesta, naš kruh in naše meso. Morda potrebujete še kak kotliček?“

„Za vsak slučaj; ne bi nam škodoval.“

„Dobro... Zvečer ga prinesem in še kaj drugega. Svojim tovarišem moramo pomagati!“

(Dalje prih.)

Neodvisnost Ogrske.

Takoj ko so prišli Košutovci do vlade, je bilo jasno, da je zavel po Ogrskem nov duh. Ideje nekdanjega upornika Lajoš Košuta se uresničujejo že danes! Korak za korakom odjenjuje dunajska vlada, in ne bo več poldrugo leto — po izjavi ogrskih poslancev — pa pride tudi vprašanje armade v ogrski zbornici do razgovora in rešitve. Vojni minister se je imenoval še ob tednu „državni vojni minister“, danes pa, ker ne pripoznavajo Ogri Avstro-Ogrske kot državo, se imenuje samo še „skupni vojni minister“. Pri poslaništvih in konzulatih v tujih državah ne sme več vihrati samo cesarska zastava, ampak tudi ogrska narodna zastava. (Uboga Avstrija, ki nima svoje zastave, je tudi zahtevati ne more!) Dočim so se izdajale do minulega tedna trgovske pogodbe z drugimi državami samo v nemškem in francoskem jeziku, so sestavili trgovsko pogodbo s Švico, ki stopi v veljavo s 1. avg., tudi že v ogrskem jeziku. Tudi na tem izvodu se mora podpisati zastopnik švicarske republike. Mi ravno ne moremo trditi, da bi bile vse terjatve Madžarov neutemeljene, če tudi morda nasprotujejo še zdaj veljavnim določbam, ali kar odjenjuje dunajski dvor pred Madžari, tako mora dati tudi drugim narodom iste pravice, ako noče pokazati, da dobe pravico le tisti, ki se ga boje, ki preti in grozi, ker tako bi se znalo zgoditi, da pograbi tudi avstrijski narodi za isto orožje, s katerim zmaguje danes Madžar.

Narodnosti na Ogrskem.

Ob zadnjem zasedanju so imele narodnosti na Ogrskem v zbornici le deset poslancev, zdaj jih imajo že 25. Stopili so ti poslanci v klub in se konstituirali kot posebna stranka, ki je pa madžarski poslanci nočejo pripoznati.

Pri debati o adresi na vladarja se hočejo oglasiti tudi narodnosti, da označijo svoje stališče napram sedanji vladi. V debato je posegel kot prvi zastopnik narodnostnega kluba 70letni srbski poslanec Polit Mihajlo. Polit je v političnem življenju znana oseba in velja kot eden najizvrstnejših govornikov na Ogrskem. (Polit je izvoljen v Novo Kikindskem volilnem okrožju z 2139 glasovi.) V zbornici je očital večini, da je sprejela zastopnike narodov kot tujce in ne kot brate, kakor so se oni nadejali. Torej tudi nova epoha ne obeta narodom svobode. Edino kar je veselega v tej dobi, je zbližanje Ogrske s Hrvatsko. Polit je zahteval spoštovanje Madžarov pred drugimi narodi. Proč z vsem šovinizmom in nestrpnostjo — le tako zavlada mir med Madžari in drugimi narodi Ogrske.

Videti je, da so se pričele zavedati narodnosti in da hočejo tudi tirjati svoje pravice. Dolgo so spali narodi na Ogrskem, ali upati je, da je prišla zdaj tista doba, ko prično vstajati: Avstriji sledi še Ogrska!

K položaju v Makedoniji.

Grške čete divjajo neprestano po Makedoniji, zlasti trpe mnogo Kucovlahi, zaradi katerih je nastala znana napetost med Grško in Rumunijo. Grki so ubili med drugimi 83letnega občinskega predstojnika v Tagerevu, ki je Kucovlah. Ker so se pojavili tudi ob obrežnih krajih, pošlje Turčija v obrambo obale nekaj manjših bojnih ladij v one kraje, ki jim prete grške čete.

Žandarmov v Makedoniji turška vlada ne plačuje redno. Dolguje jim plačo za mesec maj in junij. Da jim more odračunati zakasnelo plačo, hoče povišati carino za tri odstotke.

Lakota na Ruskem.

K vsem težavam in revščini ruskega kmeta je pritisnila zdaj še lakota. Hujše kakor leta 1891. in 1899. divja letos. Velika suša je pokončala vse pridelke v južnih krajih in ob vsej zemlji na obeh straneh reke Volge. Polovico Rusije strada. Najbolj na žitu bogate dežele so kakor požgane. Beda je povsodi zelo velika. Najhujše trpeketje v kazanski, astrahanski in v kavkaški guberniji Kutajs, kjer se je pojavil že skorbut in razne druge bolezni kot posledica

lakote. V Kutajsu so kaznjenko naseljeni uničili vsa državna žitna skladišča, tako da je uničena prebivalstvu celo ta zadnja majhna zaslomba.

Vsled splošne bede je vložil minister za notranje stvari dumi predlog glede posojila v znesku 256 milijonov kron, s katerim naj se nakupi žito za hrano in setev v 127 okrožjih, ki so najbolj prizadeti.

Iz ruske dume.

Poslanci so sprejeli predlog glede odstranitve smrtnih kazni. Pri tej točki je prišlo mnogokrat do najhropnejših prizorov. Ker so zahtevali ministri, da naj smrtna kazen ostane, jih je večina izžvižgala, jim ni dovolila govoriti in jih nagnala z morileci in zločinci. Duhovnik Oglinjev je dejal, da je odpravil smrtno kazen že evangelij. Trpljenje Gospodovo je oznanilo to sveto resnico. Nobena oblast nima pravice nad življenjem kakega človeka; vsaka usmrtitev je navaden zločin.

Koroško.

Slovenci poraženi. Tudi drugi slovenski mandat na Koroškem ni prodrl v volilnem odseku. Združeni Nemci so preglasovali i to pot, kakor zadnjič pri Štajerski, slovanske poslance. O tem hočemo še govoriti, čim pride na vrsto tudi Kranjska, kar se zgodi tekom prihodnjih dni.

Odiranje avtomobilistov po celovških Nemcih je razburilo ves naš nemški log, zlasti ker so poročali o tem celo berolinski dnevnik. Celovski občinski odborniki so v tej svoji parjenosti postavili poseben odsek, ki naj stvar „preišče“. Kako lepo se to sliši, ali čemu komedija? Obrnili so se s posebnim pisanjem na nemške avtomobiliste, naj jim poročajo o tem odiranju podrobneje, da morejo proti krivcem „primerno postopati“. Ali more to na zadevi kaj izpremeniti? Deset kron za tri ure spanja nad konjskim hlevom je vedno za deset kron odiranja, in naj celovski Nemci še tako „postopajo“.

Smrt na plesišču. Na sv. Petra in Pavla dan je bilo živahno in veselo življenje v Št. Petru pri Celoveu. Kuharica Ana Stanja, katera je bila uslužbena pri nekem ključavničarskem mojstru v Celoveu, se ni mogla nikdar dosti naplesati in nagugati, ter se je, akoravno že utrujena, še vedno po plesišču vrtela ali se pa na gugalnicah gugala. Nakrat ji je postalo slabo, tako, da je morala gugalnico zapustiti, pa se je takoj zgrudila in kmalu potem je umrla. Truplo so prepeljali v mrtvašnico pri Št. Petru. Zadelo jo je srčna kap.

Veliko izpremembo vremena imamo letos pri nas. Po mrzlem in deževnem vremenu zadnjega časa je nastopila naenkrat silna vročina, tako da imamo zdaj celo v senci dostikrat do 27 stopinj Reomirja.

Hôtel Grömmmer v Celoveu je prevzel bivši nadnatakar kolodvorske restavracije v Glinski vasi, Lorenc Penk.

Slovenščina in celovski župan. V govoru, ki ga je imel celovski župan Neuner o priliki svoje slovesne zaprisege, je pozval vlado, naj se upre z vso odločnostjo proti uradnemu poslovanju v jeziku, „ki na Koroškem nima pomena!“ in ki hoče celo Celoveu pritisniti znak dvojezičnosti. Celovski župan ni samo jako predrzen, ampak tudi jako neveden človek, sicer bi se spominjal, da celo njegova stranka pri volitvah v okolici agitira s slovenskimi oklici.

Na Velikem kleku je bila letos na minulo nedeljo večja družba planincev brez vodnika. Pot je bila zelo lepa.

Štajersko.

Slovensko trgovsko društvo. Na nedeljo se je vršil v Celju ustanovni občni zbor Slov. trgovskega društva. Precej udeležnikov je bilo zbranih, vendar ne toliko, kolikor jih tako

važna ustanovitev zahteva. Dokaz, da ima novo društvo še mnogo prav resnega dela, preden vzbudi pravo zavednost med trgovstvom. Namen društva je dobro označil M. Železnik, ko je dejal, da skuša trgovsko društvo obvarovati trgovski naraščaj pred raznarodenjem in da tako ohrani stotisoče slov. kapitala; da pospešuje pri svojih članih in sploh v trgovstvu prepotrebno strokovno in svetovno naobrazbo; da misli na ustanovitev posredovalnice za službe in da misli na uvedbo bodisi kakega že obstoječega, bodisi novega trgovskega glasila za Štajersko. Ko so bila pravila prečitana, se je takoj pokazalo, da jih bo treba v marsičem izpremeniti. Dalje je povdarjal dr. Božič, da je zlasti velike važnosti kreditno vprašanje za trgovce in obrtnike. V predsedstvo je bil izvoljen Peter Kostič in šest odbornikov. K temu piše celjska Domovina: zborovanje postane veličnega pomena za Spodnje Štajersko, če bodo gg. odborniki, v kar s polno dušo zapujemo, v polni meri pojmi in vršili svojo težko, a vzvišeno nalogo. Novemu društvu, organizaciji našega srednjega stanu kot enega krepkih stebrov našega naroda, pa želimo na njegovo nadaljno pot: naj procvet, naj deluje!

Spanje pravičnega spe spodnještajerski prvaki. Nikjer nobenega shoda, nikjer gibanja, ki bi kazal na življenje. Ljudska korist jim je deveta briga, vsedli so se na mesta, ki jim mnogo nesejo in tam se starajo od dne do dne bolj. Ne kaže drugega, da jim pomoremo čim prej do onega sveta, kjer je doma zaslužen pokoj — ali nezaslužen, kakor se hoče besedo obrniti — in sveta pozabljivost, ki je ne moti in ne zbudi noben posvetni glas in noben bojni klic. Treba pa je, da stopi na površje nov mlad in čil zarod, svobodemiselnega duha, a ne v taki čeei, kakor je ustanavljanje „čiste“ stranke, o kateri sanjajo menda samo v Ljubljani. Ljudje tam doli pa so zelo klepetavi in svojih skrivnih misli še za se obdržati ne morejo. Nekaj dni potem, ko so pričeli bolehati možgani navdušencev za čisto stranko, so že povedali, da ne bo to nič drugega, kakor filjalka kranjske liberalne stranke. Bog nas varuj take šibe! Sicer pa se tako kaže, da se prične pri nas prav kmalu resno in odločno gibanje, samo ne v znamenju „čiste“ stranke, ki vabi v svoji konfuznosti na pristop, a z besedo ne črhne, kakšen program ima. Zato je človek tudi stvarno napadati ne more, kvečem imamo za tistega, ki si je stvar izmislil (in ki ga mi prav dobro poznamo, četudi ga začasno ni med nami) svoje odkritosrčno pomilovanje. M—r.

Uničene starine v Teharjih. Več tisoč goldinarjev vredne umetniške slike v teharski kapeli je nekdo razpraskal in oskrnil, da so zdaj popolnoma brez vsake vrednosti.

Ljudska knjižnica v Šoštanju vrlo napreduje. Na nedeljo smo imeli njen občni zbor, na katerem je bil izvoljen Vladimir Pušenjak častnim članom z ozirom na velike zasluge, ki jih ima z ustanovitvijo naše knjižnice.

Čebelarji v Žetale to nedeljo, kjer predava potovalni učitelj Jurančič o čebelarstvu. Tudi taki naj pridejo, ki imajo priliko in veselje, da bi pričeli s čebelorejo!

Nesreča nad nesrečo. Na sv. Petra in Pavla dan popoldne je izbruhnil požar v hiši in gospodarskem poslopiju Franceta Zupana, posestnika na Tolstem pri Laškem trgu. Ogenj je uničil vse Zupanovo imetje razven par svinj in ene krave. A ogenj sam ni edina nesreča, ki je Zupana zadela, nego pridružilo se jih je več: Njegov nad 70 let stari oče je hotel rešiti iz gorečega hleva par volov, a ga je goreče tramovje pokopalo, da je umrl pod groznimi bolečinami. Sina, ki je hotel starega očeta potegniti izpod tramov, je zadelo daljno tramovje. Poškodovan in opečen je tako, da bo moral dolgo čakati, predno okreva. Zupanova žena k vsemu temu čaka bližnjega poroda. Če se pomisli, da nesrečni pogorelec v zadnjem času niti zavarovan ni bil, se vidi, da je njegovo gorje polno. Podpore za nesrečnika pobira Josip Serbec, nadučitelj v Laškem.

Pred utopom v Dravi je rešil osemnajstleten fant nekega petletnega dečka. Deček se je igral blizu železniškega mostu pri Mariboru

in je pri tem zabredel v deroče valove. Rešitelju se je posrečilo še le po hudi borbi iz valov rešiti dečka in tudi sebe smrti.

Skrivajte puške pred otroci. Neki deček se je igral skrivoma s puško v bližini kozoleca Rudolfa Dobovišek, gostilničarja iz Št. Jurja ob južni železnici. Kmalu na to je začel kozolec napolnjen s senom goreti. K sreči se je ogenj kmalu zapazil in ga je tržka požarna bramba, ki je bila precej na licu mesta, omejila, tako da so se vsi sosedje obvarovali škode.

Primorsko.

Nedostatke varnostnih odredb v Gorici menijo odpraviti s tem, da pomnože policijo za nekaj mož. Nam se vidi taka pomnožitev mnogo preneznostna.

Goriško kmetijsko društvo priredi tekom letošnjega leta svojo sadno razstavo.

2400 kg olja so ukradli dosedaj še neznan tatovi iz skladišča tvrdke Segre v Trstu. Ne mine dne, da bi ne puščali fakini sledu svojega „dela“.

Kakšne razmere! V Gorici je nastal požar v lopah izdelovalca vozov Zuttionija, ki mu je napravil škode za petnajst tisoč kron, kajti dasi je ognjegasni dom komaj eno minuto daleč od pogorišča, vendar je minulo pol ure, preden so prišli ognjegasci na lice ognja, a še niso nič gasili, ker so imeli vse raztrgane cevi.

12letni ubijalec. V Gradišču je bil obsojen v dvamesečni zapor 12letni deček Lorenzon, ki je svojega tovariša Davida Sousona tako pretepel, da je ta vsled tega umrl.

Samoumori na dnevnem redu. V Trstu se je zastrupila 80letna gospa Santa Fabbro. V tesnem stanovanju v ulici Lazzaretto Vecchio se je pa zadušil z ogljikom 50letni Josip Pellegrini, ki je živel ločen od svoje žene in je trpel na neozdravljivi bolezni.

V valovih Soče. Vsako leto zahtevajo šumeči valovi Soče svoje žrtve. V njenih valovih je našla smrt vdova finančnega respicienta, petinštiridesetletna Ivana Robič iz Gorice. V Soči je utonil tudi mladi mizar Andlovec, doma iz Šturij blizu Ajdovščine.

Solnčarica v Trstu. Že trije taki slučaji so se pripetili v zadnjem času v Trstu. Oboleli so finančni stražnik Vincenc Fuchs, ki je v hudi vročini imel deset ur inspekcijo, voznik Miha Mungar, ker je dolgo spal na solcu in naposled neki Schweiger, ki je šel zaradi zdravja na solčno kopel. Stvar je imela nasproten uspeh.

Posledica tožbe z gradiškim županom. 39letnega sadjarja Antona Beana v Gradišču je tožil ondotni župan zaradi razžaljenja časti. Sadjar je bil pri sodišču dne 19. pr. m. sicer oproščen, a zadeva ga je tako pretresla, da je zdaj zblaznel in da vidi povsod orožnike, ki ga preganjajo. Oddali so nesrečnika v goriško bolnico.

Napredovanje nemštva v Trstu. V tistem času, ko smo Slovenci le malo ali skoro prav nič napredovali, bili premnogokrat izpodrinjeni daleč nazaj — kjer stoji zdaj naš Narodni Dom, je šla včasih meja med Slovenci in Italijani, a danes? — v tem času se je tržaško nemštvo podvojilo. Zdaj so sklenila zopet nemška društva v Trstu pozvati nekoliko profesorjev graškega vseučilišča, da v nedeljah popoldne imajo predavanja v Trstu. A Slovenci, in Akademija?

Albanec prijet v Trstu. Šele sedaj se je zvedelo, da so prijeli v Trstu pred mesec dni albanskega vstaškega poglavarja Kinija. Kini je neustrašen nasprotnik Turkov in jim je s svojimi četami prizadel že mnogo škode. Njegovi ljudje so ga obožavali kot junaka in dasi je razpisala turška vlada na njegovo glavo veliko svoto denarja, vendar se ga ji ni nikdar posrečilo prijeti. Ko je odšel Kini v Trst, kjer je vstopil k železnici za delavca, je obvestila turška vlada o tem našo in ta ga je prijela. Vendar ni gotovo, da ga izroči, ker je smatrati Kinija kot političnega beguna.

Velik shod v Trstu je priredila socialno-demokratska stranka v prid volilni reformi. Govorilo se je v vseh treh jezikih, za Slovence je govoril Kopač. Delavci so izjavili, da je to pač zadnji shod v Trstu zaradi volilne reforme; zdaj je samo eno: ali volilno reformo, ali generalni štrajk.

Kranjsko.

Dvorezen nož je Slovenski Narod. Enkrat tako — drugič zopet tako, kakor kaže in nese. Odkod prihaja in kakšen je veter, je vseeno, samo da gre kolo „mlina na sapo“ naprej in se spodaj lahko melje. Celemu svetu je znano, kak zahrbtnen nasprotnik splošne in enake volilne pravice je imenovani list. Uloga, ki jo igra v tej zadevi, je samo intrigantska, nekaj „enfant terrible“: govori in govori, dasi dobro ve, da mu nihče ne verjame in ga nihče ne posluša, da bi ga pa kdo resno vpošteval, ne pride nikomur na misel. Ali vzlic temu misli, da mora vedno nekaj povedati. Enkrat se dela vnetega zagovornika za volilno pravico, a ker se sovraštva do nje javno povedati ne upa, zato ga pokaže dr. Tavčar na skrivnem v državnem zboru. Taka je tudi uloga, ki jo igra v zadevi štajerskih in koroških mandatov. Neprenehoma napada klerikalce, da so izdali slovenske interese ob mejah na korist svoji stranki na Kranjskem — kar je končno resnično, ali vsaj tako stvar izgleda — liberalni poslanci pa se tedaj, ko je delal Gauč načrt, absolutno za nič zmenili niso, ker niso računali, da prodre njegov načrt! Da so bili oni res pristaši splošne in enake volilne pravice, v katero pozo se Sl. N. zdaj tako rad postavlja, bi dobro čuvali, kaj se godi, in ne sedeli doma na Kranjskem. Ker Sl. N. zdaj ne pozna boljšega dela, si prizadeva na vse kriplje, da bi pokazal obmejnemu Slovincem, da on ni nasprotnik volilne reforme, pač pa klerikalci. Kakor vedno: samo prazne besede, kjer pa je treba kaj dela, tam spe naši prvaki.

Krščansko-socialna delavska organizacija je v nedeljo zborovala v Preski. Značilno je, da se je sklenilo, naj nobeno društvo ne nosi pridevek: Katoliško ali Krščansko. Ta predlog je priporočal tudi duhovnik dr. Krek. Torej v tako slab kredit je vže prišlo katoliško krščanstvo, da se ga sramujejo celo — duhovniki.

Piše se nam: Pred kratkim se je osnovalo društvo za zgradbo otroškega zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani. Človek bi mislil, da je za take zavode skrbeti vendar stvar države! Ne boš! To je stvar privatnikov, pravijo v Avstriji, ki je, kakor sanjajo ljudje, tudi kulturna država. Ali vsaj dežele! Dežele? Ta stori vendar itak vse za zanemarjeno ali revno deco. Dežela ima namreč oddelek za korigende v prisilni delavnici, in potem si je najela še grofa Barbota ekstra kot referenta za te zadeve. Dežela je torej storila vse. Stvar je vzel v roke mož, ki se „zastopi“ nanjo, o tem ni dvoma. Pri korigendih se pa dela posebej še „kšeft“, ker se tudi druge dežele rade znebe sitnosti in pošiljajo proti plači svojo neubogljivo mladež v prisilno delavnico na Kranjsko. Koliko se jih ondi izboljša, bo umevno, če povemo, da so 6—8 letne difference med posameznimi gojenci, ki se skupno vzgojujejo; potem da je vodja tega zavoda bivši častnik — sicer vsega spoštovanja vreden mož, kateremu nedostaje vsake pedagogične in za poplajevanje potrebne druge izobrazbe. Da zavod tudi zdravnika-psihijatra nima, je ravno tako velika napaka. Vse to se zdi deželi nepotrebno. Potrebno pa se ji zdi polagati devet desetlin vsega vzgojevanja in poplajevanja v duhovniške roke, mučiti itak invalidne duševne reve z brbljanjem molitev in pobožnih vaj — kakor da bi mogle duh moreče ceremonije izboljšati pravnost le v najmanjšem. Ta uprava pri deželnih korigendih in ves sistem svedoči zopet, kako moderno mislijo tisti ljudje, ki žalibog odločujejo še vedno pri nas, pa naj bodo to liberalci ali klerikalci. In vendar — po svoje vsaj nekaj store klerikalci. Poklicali so Salezijance v deželo, ki delujejo,

če tudi ne tako, kakor bi to moralo biti v javnem zavodu, vsaj po svoje. Da se tudi ti mladinojubi, kakor se sami nazivljejo, ne morejo otresti tistih predsodkov, da bi edino molitev mogla popboljšati sirote, jim končno ni šteti toliko v greh, ker so kleriki. Pred kratkim so obhajali na Rakovniku neko slavnost, pri kateri ni bilo cele tri dni od zgodnjih jutranjih ur do pozne noči drugega nego molitev in zopet molitev. Kaj pa naši naprednjaki? Kakor po navadi! Absentirajo se pri vseh kulturnih napravah, berejo „Narod“, verujejo v svoje papeže in hodijo k „Roži.“ To je njihovo delovanje. Za snovanje novega društva niti vedeli niso, in če so vedeli, so ga prepustili a priori klerikalcem. In tako bo novo društvo jadrlo pod predsedstvom duhovnika Janežiča ob azistenci Alfred Ledenikovi in fajerber-Drelseta lepo po starih zgledenih potih v imenu Don Boscota in med vihanjem pl. Detelovih mustač lepo počasi proti Rimu. Tomaž Einspieler in Fran Milčinski pa bosta gledala brez iznenadenja z nepolitičnimi svojimi očmi za njim. Potem pride Cankar in napiše novo „hišo Marije Pomočnice“ — in s tem bo za 50 let rešeno tudi sirotništvo vprašanje, kakor si to želi vsak dober naš rodoljub — ki hoče imeti mir! Dr. P—l.

Sokol v Šiški, ki je eno izmed najdelavnejših sokolskih društev, je v nedeljo 1. t. m. razvil svojo zastavo. Ob tej priliki je posetilo Šiško kakih 13 sokolskih v Zvezi stoječih društev, kakor tudi razna druga pevška društva, požarne brambe in čitalnice. Šišenske žene in dekleta so nastopile v impozantnem številu. Dičila jih je krasna narodna noša s pečo. Kumica zastavi je bila gospa Zakotnikova soproga staroste Sokola v Šiški in župana Gorn. Šiški. Slavnostni govor je govoril v navdušenih a pomembnih besedah g. Fr. Jančigaj. Vsa Šiška je nadela praznično obleko, skoro sleherna hiša je nosila svojo trobojnico. Po banketu, ki mu je bil stoloravnatelj starosta Zveze dr. Ravnihar, so odšla vsa društva na slavnostni prostor, kjer nas je kot najlepša točka radostila javna telovadba. „Narod“ je sicer prinesel nepovoljno in nestrokovnjaško kritiko o njej, pa tolaži naj se Sokol v Šiški, da pri uredništvu Narodovem razumejo o sokolski telovadbi toliko, kakor Cibrov Jaka iz Rovt o šampanjeu. Morda so to oceno narekovali kakih osebnih ozirih. — Upravičeno se je grajalo, da je bil slavnostni prostor pri Koslerji; toda zatrdjevalo se nam je, da ni bilo nikjer dobiti pripravnega prostora, ne da bi to povzročalo več tisoč kron večjih stroškov. — Sokola v Šiški vzdržuje njegov marljivi načelnik Kostnapfel, ki je vodil tudi vso telovadbo na nedeljski slavnosti. Nekaj povsem novega so bile vaje z gorečimi kiji.

Sokolska slavnost v Ljubljani. V „Grazer Tagblattu“ od 27. junija t. l. konstatuje dopisnik iz Ljubljane škodoželjno, da je kljub mnogemu vabljenju prišlo le malo izvenljubljanskih Slovencev na slavnost ljubljanskega Sokola. Ima znabiti prav, toda vpoštevati se mora, da sokolska slavnost ni tako zanimiva kakor n. pr. cirkus „Bufalo Bill“, zaradi katerega so prihajali kar celi vlaki rodoljubov z dežele v Ljubljano. Nadalje predbaciva omenjeni dopisnik ljubljancem, da so kazali prav malo navdušenja in da so bile samo 3 (beri in reci: tri) hiše okrašene z zastavami. Ali res Ljubljana ne čuti narodno — ali pa laže hudobni dopisnik?

Nemška pivovarna Kosler & K. vsiljuje po nekaterih trgovinah v ljubljanski okolici steklenice, ki imajo samonemške ovitke. Ali niso prosili slovenskega občinstva že najrazličnejši faktorji, naj odkloni vsako nemško pivo, in četudi ima samoslovenske napise in hodi samo v take gostilne in naroča le tako pivo, ki je izdelano v domačih pivovarnah ali vsaj v slovanskih.

Ljubljanska realka. Vodstvo ljubljanske realke se ni še nikdar odlikovalo, kadar se je šlo za razumnost, ali da ima poletna vročina tudi nanj tako velik vpliv, bi vendar ne pričakovali. Na tem zavodu imajo zdaj ustno maturo. Mesto da bi dobili učenci drugih razredov svoje svedočbe in šli domov, so dobili začasa mature en teden prosto, v petek pa se je zopet

prišel pouk in traja do prihodnjega petka. Zaradi tega enega tedna morajo ostati dijaki pol meseca dalj časa v Ljubljani in plačati polmesečno stanovanje. Med nad 300 izvenljubljanskimi dijaki je dosti takih, ki so zelo uborni in težko izdado vsak krajevar, zlasti pa za povsem neumno naredbo vodstva, ki se seveda na take stvari prav nič ne ozira, saj so prizadeti izvečine slovenski fantje. In to tudi zadoštuje. Pis aller.

On je govoril, on, dr. Tavčar, državni poslanec, deželni odbornik, občinski svetnik, in kot tak častljiv „Dutzfreund“, tovariš in pajdaš fijakarja Turka. In glejte čuda — to intimno, komaj teden dni staro občevanje obeh teh politikov našlo je v najkrajšem času glasen in jasen odmev v vsestransko priznanem govoru njegovem v parlamentu. Kar je gospodu poslancu, odborniku in svetniku ostalo pri nakupovanju in razprodajanju grajščin, pri mešetarjenju s kravami in pri barantanju s 7005 hojami, anonsiranimi v „Slovenču“ — še prostega časa, vsega je porabil, da je sestavil svoj v resnici velikanski govor. Fijakar Turk je principijelno proti temu, da bi imeli njegovi hlapci iste pravice kakor on. „Še tega se manka — če jim damo danes volilno pravico, hoteli me bodo drugo leto že tikati — prošim, mene občinskega svetnika. — In če enega, zakaj ne drugega tudi“ — — Pod tem utisom je tudi dr. Tavčar prišel do prepričanja, da je volilna pravica k večjemu za Nemce, kajti slovenski narod ali boljše: „Slovenski Narod“ je proti nji. In Turk z njim, frajlh! Govoreč nadalje, je mož — namreč dr. Tavčar — vzel v usta tudi besedo terorizem. O terorizmu je seveda opravičen govoriti, ker ga na Slovenskem težko da kdo boljše pozna od njega. Nadalje se je navduševal kot priznan zaščitnik slovenskega „Hochadelna“ za delavske kurije. To je umevno, saj mož občeje skoro s samimi aristokrati. Milje pa upliva na vsacega, to se pri Tavčarju od dne dne bolj pozna; pa ni treba da pride ravno od „Rože“ ali iz deželnega dvorca. Tudi sicer, saj sta npr. Ferjančič ali Turk tudi nekaj. Mej drugim se je govornik spomnil, da je Slovenec, in da se mu kot takemu „šika“ kaj spregovoriti o štajercih in Korošcih. To je sicer silno dolgočasno, a kaj se hoče. Človek se mora žrtvovati, če tudi je zrel politik; če že ne iz drugih razlogov, že radi tega, ker to takt zahteva. Kedar se gre pa za takt, smo takoj pri koncu — mi, kakor dr. Tavčar. To ni sicer nič novega, a je dobro, da se večkrat pove, ker si potem ljudje take stvari bolj zapomnijo. Pa tudi druge — in zato bomo poskrbeli v polni meri. F. L.

Heil in alkohol. Na Mestnem trgu ima svojo pivnico znani šarkutije in nemškutar A. Praunseis — ki se je npr. udeležil svoj čas turnarske slavnosti v Domžalah, radi česar so Slovenci še vedno tako neumni, da kupujejo pri njem. Poleg Slovencev, pa zahajajo tjakaj kajpada tudi nemški bratci mlajših in starejših generacij. Kot zastopniki obeh so bili na eni strani 2 profesorja imenom Wedan in Pusehnig, na drugi pa dva realca in mladi Nagy — kakor kaže ime — pristen German. Dasi dobri heiloveci, niso pili renskih vin, ampak samo „Asti spumante.“ Profesorji so svoje podanike sicer dobro poznali, a so mislili, da smejo nemški dijaki kot prihodnji „kampfgenossi“ prav lahko prezirati šolski red. Stoprv, ko je mladina krog 1. ure po noči postala „wehrhaft“ in „ehrenfest“, in je začela hruliti svoje profesorje, so se le-ti spomnili, da imajo realce pred seboj, in jim to tudi povedali „in Amt und Würden.“ Ali zmotili so se. Realca sta imela svojega Košutha — pardon Nagy-ja seboj, ki veliko občeje z oficirji, in ki se je ondi navzel vitežkega duha, kolikor ga kot dober Nemec seveda še preje ni imel. Nagy je bil „satisfactionsfähig“ in je zato dobil klofuto nekega profesorja, ki je pa „satisfactionsunfähig“, ker si namreč služi svoj kruh sam. Realca so potem izključili iz šole zato, ker je delal isto, kar so delali njegovi profesorji; Nagy pa pravijo, da toži. Mati Germanija pa pretaka bridke solze radi svojih vitežkih sinov. Heil!

Dol pri Ljubljani. Dobrote klerikalcev napram nam kmetom, se poznajo na vseh koncih in krajih. Kako skrbne ti za blagor občanov je

pač dovolj jasno, kako skrbe za svoj žep ali žepe svojih zvestih oprod, kaže nastopni slučaj. Beričevci so sklenili prenoviti svoj veliki altar. Bivši župnik se je hitro pogodil z nekim podobarjem za 800 K. Nam kmetom pa je bila ta vsota malo prevelika, dobili smo boljšega podobarja, ki bi opravil delo za 400 K. Vendar ni našel naš glas milosti v očeh vsemogočnih gospodov; dasiravno se je delo ustavilo, je sklenil župni upravitelj vseeno s pomočjo enega ključarja, ki že nekaj let ni davkoplačevalec, z nekim podobarjem pogodbo za nekaj čez 600 K, ne da bi vprašal koga drugega. Cerkveni denar, katerega se tako brezskrbno trati, smo pač mi večinoma zložili in zanj trpeli, ne pa naš upravitelj. Cerkvena ura v Dolu ni dala pokoja bivšemu župniku, hotel je izsiliti denar iz ljudstva, dasiravno je dovolj cerkvenega denarja; celo neka „opravljiva“ mamica je hujskala pri odboru: „za uro ne dajte nič, saj je dovelj denarja, torej cerkev sama lahko napravi uro.“ Vendar je občinski odbor ne oziraje se na te hujskarije od strani pobožne mamice, dovolil primeren znesek za napravo, a pridržal si pravico, da bo imel pri pogajanju ure svojega zastopnika. To hujskanje „klepetavaste“ mamice pa je bilo le povod radi občinskih volitev, da se bode s prstom kazalo na neodvisnike, ki „nočejo“ storiti nič v čast božjo, a manever se je korenito ponesrečil. Sedaj so že baje naročili uro brez naše vednosti za drag denar in to pri drugem urarju ne pri domačinu, ki bi jo napravil za veliko nižjo svoto. To so res pravi prijatelji ljudstva, ki ga odirajo na vseh koncih in krajih. — Duša našemu „Slovensko“ katoliškemu izobraževalnemu društvu je mož, ki se ponša s tem, da rabi uradno nemške tiskovine in se poslužuje blažene nemščine pri uradovanju spisov in pravi, najprej moramo biti zvesti Rimci, potem še-le Slovenci! — Velik trn v peti je našim nasprotnikom naš nadučitelj Reich. Nevošljivi so mu, ker postane še to leto posestnik v naši fari. Reich strahu ne pozna in ker spolnuje vestno svoje dolžnosti, vas to boli, ker mu ne morete do živenga, dasiravno bi mu radi škodovali, ali z obrekovanjem se ne pride daleč, to že še izkusite. Mi bomo pa zvesto držali z možmi, ki jim je obči blagor na srečo.

Neodvisni kmetje.

Škode vsled orožnih vaj. Posestniki onih krajev, koder se vršijo letos poletne vojaške vaje, se opozarjajo, da naj poravnajo poljske ali gozdne škode po izvršeni vojaški vaji takoj zahtevajo pri dotičnem častniku, kateri večinoma po vsakej vaji s kakim jezdecem, opremljenem z belo zastavo, pohojene dele obhodi in pregleduje. Na poznejše pritožbe in odškodninske zahteve se vojaška oblast le malo ozira. Prezreti se ne smejo oklice občinskih uradov, kateri napovedo dan in kraj ceditve škode, kakor tudi sestavo cenilne komisije. K ceditvi naj vsak prizadeti gospodar osebno pride, da lahko tudi sam storjeno škodo ceni, oziroma se podcenitve obvaruje.

Zasramovanje po c. kr. vladi. Avstrijska vlada ni še nikdar spoštovala ne političnih, ne kulturnih pravic Slovencev, kaj šele da bi jih gojila! Zopet je nastavila zdaj ob povsem slovenskih postajah ob novi železnici — tako n. pr. na Bledu — same uradnike, ki so trdi Nemci in slovenščine niti besedice zmožni. Pri tem je prezrtih Slovencev cele tucate. Ali ni to sramotno in škandal za upravo, ki si postavlja na dunajskem cesarskem dvorcu na pročelje besede: justitia regnorum fundamentum — pravičnost je temelj držav. In tako vlado naj Slovenci ljubimo, jo podpiramo in spoštujemo?

Z manevrov na Notranjskem. V vasi Gorje so vprizorili vojaki te dni velikanski izgred. Najprej so se stegli med seboj in razbili vse mize in stole, steklenice in kozarce in kar jim je sploh prišlo pod roke. Ko je prihitel redar, jih miril in jih nagovarjal, naj plačajo ceho in škodo, so napadli vojaki njega in ga grozovito zdelali. Mož je težko ranjen. Končno so začeli vojaki z bajoneti poditi ženske in otroke po travnikih, da je bil nepopisen vrišč in je vladal vso noč še silen strah po vseh hišah.

Posledice hudega naliva. V soboto se je nad Jaršami pri Mengšu utrgal oblak. Voda je pridrla z vso silo proti kolodvoru in odnesla podložek pri enem izmed tam stoječih voz. Dva voza sta vsled tega zdrdrala po progi navzdol in butnila na cestnem prelazu v voz zidarskega mojstra Ivana Gregorca iz Mengša. Voz je bil docela razbit, konj ubit, hlapec pa težko ranjen.

Na ljubljanski letni semenj je bilo prignanih 1042 konj in volov, 353 krav in telet, skupaj 1395 glav. Kupčija je bila pri goveji živini kakor tudi pri konjih dobra.

Grozna smrt dekleta. Med Lazami in Kresnicami je povozil vlak neko mlado dekle in jo na mestu usmrtil. Dekle se je hotelo izogniti tovornemu vlaku, pa je prišlo pod brzovlak.

Strela v zvoniku. V stari zvonik cerkve pri sv. Križu (blizu Kostanjevice) je udarila strela in ga tako poškodovala, da ga bo treba najbrže podreti, zlasti ker je že vsled potresnih sunkov precej trpel.

Človeško okostje so našli pastirji pod Kovblo pri Črni prsti. Sodi se, da je to okostje nekega mladeniča iz Nemškega Ruta, katerega so starši pozvali lani, naj pride domov. Reče je gotovo hotel iti po bližnji poti skozi pečevje, pa se mu je spodrsnilo, in se je ubil.

Raznoterosti.

Zrakoplovi v vojne namene. V naši armadi vpeljejo posebne tečaje za zrakoplovbo. Teh tečajev se bodo morali vdeleževati častniki generalnega štaba v svrhu poizvedovanja po sovražnih pozicijah; častniki ženijskih oddelkov, da se nauče opazovati sovražne utrdbe in artilerijisti, da laže poiščejo in premerijo točke, kamor jim je streljati. Pri vseh letošnjih in naslednjih večjih orožnih vajah delajo poskuse z vojaškimi baloni. Do tega koraka so privedli našo armado izvrstni vspehi porabe zrakoplovov v rusko-japonski vojni.

Elektrika ga je ubila. Na Nemškem se je igral mlad realec z dolgo prekljo, na kateri se je ovijal hmelj. Palica pa je bila nekoliko vlažna, ker je ležala že več dni na zemlji. Nesrečni fant je segel s to palico po žici, po kateri je dobivala neka trdka elektriko. Ker je voda dober prevodnik, je šla elektrika po vlažni palici v fantovo telo in ga pri isti priči ubila. Spominjamo se pri tem na slučaj, ki ima s tem nekoliko zveze. Cestni škropilec je nameril svojo cev previsoko, tako da je zadel vodni curek žico mestne električne železnice. Elektrika je udarila v njegovo telo in ga opasno ranila.

Avtomobilni omnibusi. Na Dunaju postavijo še četrti avtomobilni omnibus v promet, ker so se poskušnje s prvimi takimi vozovi dobro obnesle. Te omnibuse goni bencin. Vsak ima 28—32 konjskih sil.

Japonski „rožni venec.“ Rožni venec je priporočen kot molitev, ki mnogokrat pomaga. Ali iz večine rožnega venca nihče ne moli, ampak povsodi ga samo oddrdrajo, v pravem pomenu besede. Temu se tudi čuditi ni. Ljudje duševno in telesno ubiti po celdnevem delu, zaspani, da jedva odpirajo usta, hite z molitvijo, ki je ne opravljajo iz notranjega nagiba, ampak iz navade, kar se da. Japonci pa so seveda tudi v tem oziru brihtnejši od nas. „Čemu toliko govoriti“, si misli Japonec in vzame v roko ročno molilnico pa jo vrti, da je veselje. Ti molilni mlini obstoje iz malega vretena in kolesca na ročaj. Vrtiš li ročaj, spraviš kolo in vreteno v gibanje, kar nadomestuje po ondrotnih običajih vsako besedo in molitev.

Hitrost avtomobila. Pri največjem dirkanju, ki se je vršilo letos v Franciji, je znašala hitrost avtomobilov povprečno 110 km na uro. Največ je dosegel avtomobil, ki je prevozil kilometer v 24 $\frac{1}{2}$ sekundi, torej 149 km v eni uri.

Usoda gledališke igralke. Več samomirnih poskusov je napravila neka mlada gledališka igralka v Berlinu, ker ni imela sredstev, da bi mogla živeti. Gledališki ravnatelj ji namreč ni izplačal poletne gaže, kakor ji je

to obljubil. Da bi se ognil njenemu terjanju, se je odpeljal v toplice, prepustil mlado igralko, ki je znana kot dobra moč še izza sodelovanja pri dunajskem Rajmundovem gledališču, svoji usodi.

Velika cerkev pogorela. 70 m dolga in 52 m široka cerkev sv. Mihaela v Hamburgu je pogorela do tal. 131 m visoki stolp se je zrušil sredi največjega plamena. Ogenj je nastal s tem, da se je prevrnila visoko gori v stolpu pečica, ki so jo rabili kleparji. Nenavadno hitro je bilo vse v plamenu, tako da so našli tudi štirje delavci in mestni paznik na ogenj, ki je stanoval v stolpu, smrt v ognju. Dasi so bili vsi hamburški gasilci na nogah, vendar niso mogli ničesar družega kakor obvarovati sosednje ulice, kjer je že požar uničil nekaj hiš. V gotškem slogu sezidano cerkev menijo postaviti iznova po starem načrtu.

Nemški prestolonaslednik je dobil sina. Nemški cesar je postal s tem stari oče.

Socialno gibanje.

Velik zidarski štrajk. Devet tednov je počivalo vse delo pri zgradbah na Dunaju. Delavci so predložili po Veliki noči svoje zahteve glede zvišanja plač. Podjetniki so jim odgovorili s tem, da so se združili in odslovili vse delavce. Nad petdeset tisoč zidarjev in zidarskih pomožnih delavcev je bilo brez dela. Zdaj se je pokazalo, kako velika moč je organizacija. Vsi ti zidarji so bili organizirani in kot taki so nastopali kot skupna moč in nepremagljiva sila napram podjetnikom, ki so vedli svoj boj, kar moramo pripoznati, z vso odločnostjo, in če so nazadnje podlegli, niso storili tega na sramoten način! Organizacija je podpisala brezposelne zidarje na vse načine. Ali jim je plačala vožnjo, da so se odpeljali lahko domov, ali pa jih podpirala, zlasti tiste, ki žive na Dunaju z ženo in otroci, z denarjem: blizu milijona kron jim je izplačala. Med tem pa so se vršila neprestano pogajanja med zastopniki delavcev in delodajalcev. Dasi je pretilo že tu in tam, da ne bo mogoče doseči zedinjenja, vendar so sprejeli podjetniki v zadnjem hipu vse zahteve zidarjev. Tem se zboljša tedenska plača za 4 krone do 5 kron 30 v.; zidarji, ki delajo na fasadah, dobe na uro od 67—74 vin.; ogrodnim delavcem se poviša plača za 2—3 K na teden (na uro od 38—40 v.); ženske dobe od ure 25 v. — In kaj bi bilo, da niso bili zidarji tako krepko organizirani. Brez dvoma bi podlegli. Naj še omenjamo, da pripadajo te organizacije socialno-demokratski stranki, ki je na ta svoj vspeh zelo ponosna. Dunajska Arbeiterzeitung proslavlja to zmago v večjih člankih.

Štrajk na otoku Siciliji. Na italijanskem otoku Siciliji se nahajajo bogati zakladi žvepla, ki ga izvažajo po celem svetu. Ker pa so delavci po teh rudokopih le slabo plačani, so vstopili v splošni štrajk. Razburjenje med delavci je zlasti vsled vmešavanja policije, orožnikov in vojaštva zelo veliko.

Ženski vestnik.

Angležinje za volilno pravico. Ženska nima do danes razen v štirih deželah Združenih Držav in v Avstraliji nikjer volilne pravice. Zato se je ženstvo v mnogih državah krepko postavilo na noge za doseg svojih pravic. Ob njih strani stoje tudi najslavnejši izmed mož, ki so se pečali kdaj s političnimi vprašanji.

Središče tega ženskega boja pa je Anglija. Angleške ženske ne sklepajo samo peticij in resolucij na ženskih sestankih, ampak prirejajo prave ljudske shode po vseh mestih. Najžilavneje delajo v Londonu, kjer obrača že več tednov ta boj vso pozornost javnosti na-se. Ministerski predsednik sam je pripoznal deputaciji žensk volilno pravico, a pripomnil je, da je treba ob sedanjem položaju malo potrpeti. Seveda se niso Angležinje s tem zadovoljile in nekaj dni potem so hotele siloma udreti v predsednikovo stanovanje. Policija jim je komaj preprečila namero. Zadnjič so hotele onemogočiti zborovanje poslancev. Razgnala jih je zopet policija. A največjo srd imajo do finančnega

ministra, ki velja za velikega nasprotnika volilne pravice za ženske. Zbrale so se po nekem shodu in odšle v dolgem sprevedu z zastavami na čelu pred njegovo stanovanje. Policija, ki je bila vsa na nogah, jim je zastavila pot. Ko je pristopil stražnik k znani voditeljici Billington in jo opozoril, naj ne kriči in prodira kordona, mu je prislonila krepko zaušnico. Ko jo je aretiral, ga je suvala in pehala neprestano. Prišedša na policijsko stražnico je izjavila, da ne pripozna nobenih postav, ker so sestavili te moški brez ženske volje. Obsojena je bila na 200 K globe ali dva meseca zapora. Nekateri londonski ženskemu gibanju prijazni krogi obsojajo tako postopanje, češ da dobri stvari le škoduje; nasprotniki ženstva pravijo, da je to ravno dokaz, da niso zrele za volilno pravico; tretji pa odločno povdarjajo, da ne gre drugače in da velja tudi v Angliji pesem: pravico si poišči s ceste.

Ruska žena. Rusko ženstvo je, vsaj kar pripada izobraženim krogom, mnogo nad našim ženstvom stoječe. Žena ruskega razumnosti je res inteligentna in zavzema častno mesto v borbi za svobodo domovine. Zato se ni čuditi, da je dobilo tudi v poslancih dume svoje vnete zagovornike. Skoro vsi poslanci so za to, da dobi tudi žena volilno pravico.

Gospodarstvo.

Velika nakupovalna zadruga. Delavski sloji na Nemškem so si ustanovili tekom časa vse polno konzumnih društev, ki imajo namen, obvarovati ljudstvo pred izkoriščanjem ljudskih mas po kapitalistih. 386 takih konzumov je stopilo v Zvezo, kot Velika nakupovalna zadruga, ki ima svoje lastne plantaže za kavo na ameriških otokih itd. Promet te nakupovalne zadruge je znašal lani 46 milijonov kron. Črevljev in manufakturnega blaga so prodali samo za dobre tri milijone kron, vse drugo v kolonialnem blagu in potrebščin za domače gospodinjstvo: petrolej, sladkor, riž, moko itd. Samo žgane kave so prodali za 811.920 kg. Ta zadruga je dobivala mnogo blaga od produktivnih in kmetskih zadrug. Obrtniki so delali v svojo zadrugo, ravnatoko so prinašali kmetje svoje blago v lastno zadrugo. Od teh je dobivala blago nakupovalna zadruga. Blago je oddajala kolikor mogoče za lastno ceno, vendar je napravila še za 286.300 kron čistega dobička, ki ga je izplačala po 5% na ustanovne delnice, 2% pa je vrnila svojim odjemalcem.

Kmetski pridelki. Belgijska zadružniška zveza je izvolila posebno komisijo, ki ima nalogo proučiti ustanovitev posebne agenture, ki se bo pečala samo s kupovanjem in prodajanjem kmetskih izdelkov, ki jih prevzamejo in razpečajo posamezni konsumi.

Prosveta.

Prva ukrajinska slovnica. Znano je, kako je zatiral na stoletja ruski absolutizem milijonski narod Ukrajincev. Ni jim dovolil nobenih šol, nobenih časopisov, nobenih knjig. Še le zdaj je dala ruska peterburška cenzura na pritisk poslancev v dumi dovoljenje za izdajo prve ukrajinske slovnice v ukrajinskem jeziku.

Rusija ali Avstrija? V gališkem Lvovu je prepovedala c. kr. cenzura vprizoritev dveh maloruskih iger, ki jih je dovoljeno igrati celo v Rusiji! Avstrija v Rusiji ali Avstrija — nad Rusijo?

Ljudski pouk. V Terebovli so ustanovili ukrajinski rodoljubi tečaj za odrasle ljudi, katere so poučevali v čitanju in pisanju. Tečaja se je udeležilo 40 kmetov obeh spolov v starosti od 15—43 let.

Krojaškega vajenca

sprejme takoj ali v 2—3 tednih

Ivan Magdić

krojaški salon za gospode • Ljubljana
3—3 Miklošičeva cesta 10, nasproti hotela „Union“.

Izborno zalogo vsakovrstnih
novih in starih vin v sodih
in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah

(Kranjsko).

Stavbeno, umetno in konstruktorsko ključavničarstvo.
Hidravlične vidre in sesalke.

JOSIP WEIBL

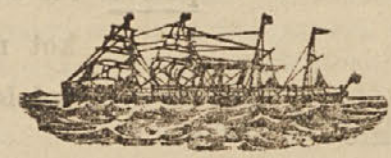
J. Spreitzerja nasl.

Ljubljana

Slomšekovec 4.

Žično omrežje na stroj,
obhajilne mize, ograje na
mirodvornu, vežna vrata,
obmejno omrežje, stolpni
križi, balkoni, verande,
štedilniki itd. 12—2

Stroje	za poljedelstvo, in motori.
Trombe	za vodo in vino, cevi vsake vrste.
Klinje	in druge potrebščine se najceneje kupi v skladišču
Fran Zeman-a, Ljubljana	
Poljanska cesta št. 24.	

Samo 6 dni		Iz Havre v Newyork
vozijo zanesljivo najhitrejši brzoparniki francoske prekmorske družbe. Edina najcenejša in najkrajša črta čez		
Pariz in Havre v Ameriko.		
Prosta dobra hrana z vinom vred že od Bazela naprej. Veljavne vozne liste in brezplačna pojasnila daje za to črto edino koncesijonirana potovalna pisarna		
v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 nasproti znane gostilne »pri Figovcu«.		Ed. Šmarda

Zakonito zavarovano.
Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.

Edino pravi je
Thierryjev balzam
le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven, neprekosljiv zoper mo-
tenje prebavljanja, krče v želodcu, ko-
liko, prehlajenje (katar), prsne bolezni,
influenca itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika po-
sebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko.
Thierryjevo centifoljsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“
za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in
otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3-60 franko raz-
pošilja le proti predplači ali povzetju 25

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.
Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.
Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medic. drogerijah.

Seydlin

Najbolje za zobe.

PFAFF šivalni stroji
so najboljši
za družinsko uporabo.
Šivajo, krpajo in vezejo.
Neprekosljivi za obrtne namene,
šivajo naprej in nazaj.
! Kroglasto ležišče !
Glavni zastopnik
Fr. Tschinkel
Ljubljana • Kočevje
Mestni trg 9. v gradu.
52—2

Tiskovine

za industrijo, trgovino
in obrt
od navadnega trgov-
skega zavitka do ob-
širnega cenika.
Tisk umetniških raz-
glednic.
Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN

A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJŠE ENO- IN VEC-
BARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI
NAJOBSEZNEJŠA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO
□ PRIZNANO LICNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s pri-
logo „Kamničan“ in
„Slov. Gospodinja“ ter
„Oglasnika“.
Trgovina s papirjem
in pisalnimi potreb-
ščinami.
Knjigoveznica.

Tri goldinarje velja poštni zabojček
50 do 60 kosov) toaletnega mila (odpadkov)
lepo sortiranega
z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim
breskvinim itd. duhom.
Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan
Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

Vir zdravja so
brezalkoholne pijače
mej temi s pomočjo
Maršnerjevih šumečih limonadnih bonbonov
okus malin, citron, jagod, črešenj,
dišečih jagod prirejene
šumeče limonade
nedosežne.

Edino pristne s to varstveno znamko.

Vsakoletna poraba nad 40 milijonov.

Edini izdelovalec

Prva češka akcijska družba
orientalnih sladkornih in čokolad-
nih izdelkov

Kraljevi Vinogradi, prej A. Maršner.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvaž-
nejša knjiga o preoblagodarjenju z
otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja
diskretno proti 90 v. v avstr. poštah
znankah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296
Lindenstrasse. 50.

Razpošiljanje blaga
na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja
eksportna tvrdka!

H. Suttner, urar, Kranj

priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih

švicarskih ur

brilantov, zlatnine in srebrnine v ve-
liki izberi po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro,
je to, da ga razpošiljam po celem
svetu. Na stotine pohvalnih pism je vsakomur pristo-
voljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se
pošlje zastoj in poštne prosto. 26-2

Zidanje rakev

(grobnic) na novem centralnem pokopališču
izvrši po najnižji ceni

stavitelj novega pokopališča

po oblastveno odobrenih določilih za zgradbo pokopališča.

Natančneje se poizve

12-8

v tehnični pisarni g. Ferd. Trumlerja
mestnega stavitelja v Ljubljani, Pred Škofijo št. 3.

Odlikovan z zlato kolajno v Parizu 1904 in
z zlato kolajno in križcem v Londonu 1905.

ANTON PRESKER krojač

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 16

priporoča svojo veliko zalogo gotovih oblek
za gospode in dečke, jopice in plašče za
gospe, nepremočljivih havelokov itd. itd.

Obleke po meri se po najnovejših
uzorcih in najnižjih cenah izvršujejo. 3-2

David Seravalli

v Ljubljani, Slomškove ulice 19

Kiparstvo in tovarna za
umeteljni kamen 12-1

Vsa kamnoseška dela so iz-
vršena iz umetelnega kamna.

Izdeluje cementne cevi, stopnice, podstavke, ograje, strešne plošče, različne cementne plošče za tlak, vodo-
mete, žlebove in školjkaste izlive za vodovode, žlebove za krmo konjem in govedi, okraske, podobe,
fasadne dele, plošče in tlak iz mavca za stene in stropne. Zaloga blaga iz kamenine in zaloga šamotne opeke.

Zastopstvo za obočne stropne trame, patent „THRUL“.

Vse je narejeno solidno, strokovnjaški, po zmernih cenah in pod garancijo.

Linec o/D.

Ces. kralj. privil. tov. za kav. sur.
16. grud. 1880, št. 13120.

Cenjenim gospodinjam
priporočamo najtopleje

pravi : Franckov: pridatek k kavi

kot najboljši kavni surogat,
izdelovan iz tozemskih surovin

v domači tovarni

Henr. Francka sinov

v Zagrebu.

Varstvena znamka.

D. X 7371 Mz. 06 I.

J. W. L.

Odlikovana

v Parizu s častnim
križcem, diploma in
zlato medaljo.

Patentirana

v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Praktična!

Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz
vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnin na Glincah
pri Ljubljani.

BIBE

Brezalkoholna pijača iz-
vrstnega okusa
iz sadnega soka.

Nareja jo **G. PICCOLI**, lekarnar v Ljubljani.

En del tega soka, pomešanega s petimi deli vode, da za mlade in stare, za zdrave
in bolne prijetno, žejo gasečo, redilno in za prebavne organe zdravo pijačo.

1 steklenica 1 krono. Naročila se izvršujejo točno po povzetju.

Prva kranjska tvornica klavirjev v Ljubljani
Rimska cesta 2. Hilšerjeve ulice 5.

WARBINEK-OVI
piani so neprekosljivi!

Klavirji, harmoniji, tudi samoigralni, električni.
Prodaja se tudi na obroke. Stare klavirje jemljem
v zameno. Dajem tudi naposodo. Uglasevanja in
poprave se izvršujejo točno in dobro. Solidne
cene. Petletna garancija. Prepričajte se osebno.